



ГРОМАДСЬКІ
РАДНИКИ



HEINRICH BÖLL STIFTUNG

КИЇВ
Україна

ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ

для мешканців громад України





ГРОМАДСЬКІ
РАДНИКИ



HEINRICH BÖLL STIFTUNG

КИЇВ

Україна

ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ

для мешканців громад України

2024

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Дорожня карта створення ПоРадника (методологія)

РОЗДІЛ 2. Аналіз основних ризиків і загроз фізичній безпеці цивільного населення

РОЗДІЛ 3. Безпекові ролі в українських громадах

РОЗДІЛ 4. Історії успіху ПоРадників безпеки з різних громад в Україні

ВИСНОВКИ

ВСТУП

Безпека — це стан, коли небезпека та ймовірні ризики мінімізовані або контрольовані, щоб запобігти негативним наслідкам. Це поняття включає дії для захисту людей, майна, інформації, організацій, державних установ та інших цінностей від можливих ризиків. Це відчуття людьми захищеності, комфорту, соціального благополуччя, а не лише відсутність небезпек або низький рівень злочинності.

Зазвичай безпека розглядається у різних контекстах: у фізичному розумінні, інформаційна та цифрова безпека, правова безпека, психологічна безпека, економічна, соціальна та інші види безпеки. У кожній сфері безпека має свою специфіку, але основною метою завжди є збереження життя, здоров'я, ресурсів і стабільності.



СКЛАДНИКИ БЕЗПЕКИ В ГРОМАДАХ

ЕФЕКТИВНА КОМУНІКАЦІЯ
З НАСЕЛЕННЯМ ЩОДО БЕЗПЕКОВИХ
ПРОГРАМ

ВЗАЄМОДІЯ І КОМУНІКАЦІЯ В
ГРОМАДІ МІЖ ОРГАНАМИ
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ,
ІНСТИТУЦІЯМИ І МЕШКАНЦЯМИ

ЗАЛУЧЕННІСТЬ ЧЛЕНІВ
ГРОМАДИ ДО
ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ
ГРОМАДИ

БАЖАННЯ ГРОМАДИ Й
ОГРАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ
ФОРМУВАТИ БЕЗПЕЧНЕ
СЕРЕДОВИЩЕ

НАЯВНІСТЬ В ГРОМАДІ
ЕКСПЕРТІВ З НЕОБХІДНИМИ
НАВИЧКАМИ І ДОСВІДОМ
У РОЗВИТКУ БЕЗПЕКИ

СИСТЕМА ВИРІШЕННЯ
КОНФЛІКТІВ У ГРОМАДІ

БЕЗПЕКА
ДОРОЖНОГО РУХУ

НАЯВНІСТЬ У ГРОМАДІ
ЛЮДЕЙ, ГОТОВИХ І
ЗДАТНИХ ВПЛИВАТИ
НА ЗМІНИ У СФЕРІ
БЕЗПЕКИ

ДОБРЕ ОРГАНІЗОВАНА
СИСТЕМА ОХОРОНИ
І ВІДЕОСПОСТЕРЕЖЕННЯ

РІВЕНЬ ДОВІРИ
В ГРОМАДІ

РІВЕНЬ ЗЛОЧИННОСТІ

ЕКОЛОГІЧНА
БЕЗПЕКА

ІНФОРМАЦІЙНА
ТА КІБЕРБЕЗПЕКА

УМІННЯ ГРОМАДИ ШВИДКО
ТА ЕФЕКТИВНО РЕАГУВАТИ
НА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ

ГРОМАДСЬКЕ
ЗДОРОВ'Я

ЗАХИСТ ПРАВ
ЛЮДИНИ ТА ДОСТУП
ДО ПРАВОСУДДЯ

Метою цього посібника є привернення уваги до головних безпекових алгоритмів реагування на загрози, спричинені здебільшого війною в Україні.

Це не означає, що інші загрози (існування безпритульних тварин, погане освітлення в громадах чи відсутність якісних доріг) є безпечнішими.

Завдяки посібнику ми прагнемо підвищити рівень поінформованості та готовності мешканців громад до різних надзвичайних ситуацій. Він слугує практичним інструментом для навчання алгоритмів дій під час небезпеки, допомагає громадянам зрозуміти безпекові ролі в громаді, а також сприяє налагодженню ефективної співпраці між мешканцями, органами місцевого самоврядування, ДСНС, поліцією та іншими безпековими структурами. Основна мета «ПоРадника» — забезпечити, щоб кожен член громади знав, як діяти у кризових ситуаціях і як взаємодіяти для покращення загального рівня безпеки.

Трішки більше про нормативну базу, якою керується держава Україна в контексті тем безпеки та захисту цивільного населення.

- [Конвенція про захист цивільного населення під час війни](#)
- [Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів \(Протокол I\), від 8 червня 1977 року](#)
- [Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру \(Протокол II\), від 8 червня 1977 року](#)
- [Кодекс цивільного захисту населення](#)
- [Закон України «Про правовий режим воєнного стану»](#)
- [Закон про аварійно-рятувальні служби](#)

Тож цим ПоРадником ми проаналізуємо основні загрози фізичній безпеці людей.

ЛЮДИНА, ЇЇ ЖИТТЯ І ЗДОРОВ'Я, ЧЕСТЬ І ГІДНІСТЬ, НЕДОТОРКАННІСТЬ І БЕЗПЕКА Є НАЙВИЩОЮ СОЦІАЛЬНОЮ ЦІННІСТЮ В УКРАЇНІ.

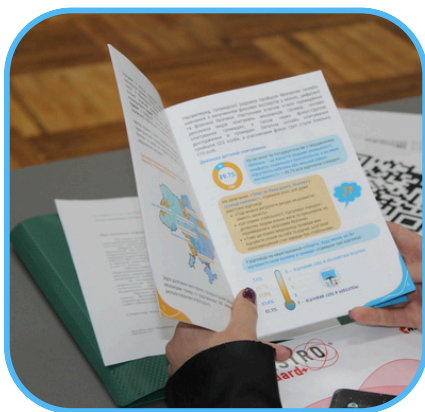
РОЗДІЛ 1.

ДОРОЖНЯ КАРТА СТВОРЕННЯ ПОРАДНИКА

Ідея створення «ПоРадника безпеки» виникла у відповідь на запити мешканців територіальних громад, які почали активно звертатися до громадських радників з початком повномасштабного вторгнення. В умовах невизначеності та загрози безпеці, люди були стурбовані питаннями, що стосувалися укриттів, дій у випадках небезпечних ситуацій, а також контактів відповідних служб, до яких вони могли б звернутися за допомогою.

Першочерговою метою стало забезпечення населення чіткою та доступною інформацією. Громадські радники визнали, що безпека мешканців залежить від їх обізнаності та готовності до реагування на різноманітні ризики. У цей критичний час стало очевидно, що необхідно створити посібник, який би узагальнив важливу інформацію та алгоритми дій при різних безпекових ситуаціях.

«ПоРадник безпеки» став результатом колективних зусиль, що покликані не лише підтримати населення у важкий час, але й зміцнити їх впевненість у своїй безпеці та спроможності діяти в умовах кризи. Це яскравий приклад того, як спільні ініціативи можуть змінювати життя громад, роблячи їх більш обізнаними та готовими до викликів.



КРОКУЄМО ДО БЕЗПЕКИ В ГРОМАДІ: ЩО МИ ЗРОБИЛИ

1

Команда здизайнувала проєкт та залучила на його реалізацію необхідне фінансування.



2

Відібрали серед радників представників 7 територіальних громад в 7 областях, які були найбільше зацікавлені в залученні до активності.

3

Розробили онлайн навчальну програму для громадських радників про цивільну безпеку мешканців в громадах. Залучили експертів для проведення цього навчання.



4

Розробили та провели опитування для мешканців 7 обраних громад про відчуття безпеки в громадах.

5

Провели фокус-групи за участі представників ОМС, ДСНС, поліції, інших інституцій та ініціативних мешканців 7 громад.

6

Опрацювали отриманні в опитуванні та під час фокус-груп дані. Сформували структуру ПоРадника.

7

Створили ПоРадники (унікальні для кожної громади).



8

Поширювали ПоРадник серед мешканців 7 громад. Зокрема, через місцеві медіа та онлайн-ресурси.

9

Проводили інформаційні заходи для мешканців громад стосовно можливостей ПоРадника.



10

Аналізували результати проєкту, виокремлювали успішні кейси та розглядали можливість адаптувати цей досвід для інших громад України.



ЯК СТВОРИТИ «ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ»



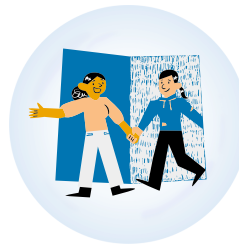
Формування проєктної команди та забезпечення фінансування

Створіть команду з місцевих експертів та активістів, які зможуть керувати проєктом, і залучіть необхідне фінансування для його реалізації.

Вибір зацікавлених представників

2

Визначте зацікавлених представників з громад, які готові брати участь в ініціативі. Важливо охопити кілька різних територій громади для порівняння безпекових потреб.



Аналіз результатів і визначення успішних кейсів

Після завершення ініціативи зберіть відгуки, визначте, які методи були найефективнішими. Визначте, які підходи виявилися найбільш ефективними у покращенні безпекової ситуації та поінформованості громади. Цей аналіз дозволить виявити вдалі практики та напрями для вдосконалення.

9

Інформаційні заходи

Проведіть зустрічі чи вебінари, щоб розповісти про можливості Порадника безпеки і навчити мешканців правильно діяти в небезпечних ситуаціях.

8

Формування безпекової програми

Завдяки всім попереднім крокам громада може узагальнити напрацювання та внести їх до безпекової програми. Ця програма стане ефективним інструментом для створення безпечного середовища, яке відповідатиме реальним потребам мешканців.



10

ДЛЯ ВАШОЇ ГРОМАДИ

Запропонуйте онлайн-курси або тренінги з цивільної безпеки для радників, залучивши експертів із правових, психологічних та безпекових питань.

3

Розробка навчальної програми



Розробка унікального «ПоРадника безпеки» для громади

На основі отриманих даних підготуйте адаптований «ПоРадник безпеки», який міститиме рекомендації та інструкції, що враховують специфіку конкретної громади.

7

Поширення «ПоРадника безпеки»

Використовуйте місцеві ЗМІ та онлайн-платформи для популяризації poradnika серед мешканців.

4

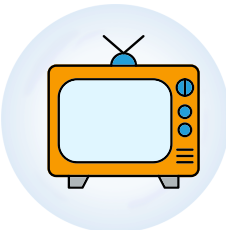
Опитування для оцінки потреб громади

Створіть і проведіть опитування, щоб з'ясувати, як мешканці сприймають рівень безпеки, які мають проблеми та побажання.

Фокус-групи для уточнення потреб

5

Організуйте фокус-групи з представниками органів місцевого самоврядування, Національної поліції, Державною службою надзвичайних ситуацій та активними мешканцями, щоб зрозуміти ключові питання та перспективи.



РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ ОСНОВНИХ РИЗИКІВ І ЗАГРОЗ ФІЗИЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ

Ракетні та шахедні обстріли давно стали частиною звичного життя українців. Жодна область не захищена від ракет на 100%. Росія намагається знищити всю інфраструктуру України і не шкодує житлові будинки, школи та лікарні.

ЯКЩО РАКЕТНИЙ, ШАХЕДНИЙ АБО АРТИЛЕРІЙСЬКИЙ ОБСТРІЛ ЗАСТАВ ВАС НА ВУЛИЦІ:



якщо ви почули звук летіння ракети, свист снаряда (він схожий більше на шурхотіння), а через 2-3 секунди – вибух, **відразу падайте на землю;**



якщо є якийсь виступ (навіть тротуар, бордюр – то поруч з ним), канава, будь-який виступ або заглиблення в землі – **скористайтеся цим природним захистом.** Якщо поруч є якась бетонна конструкція – лягте поруч з нею, накрийте голову руками;



лежати потрібно, щоб знизити шанс потрапляння уламків.

ЯКЩО ОБСТРІЛ ЗАСТАВ У БУДІВЛІ:



негайно зійдіть у підвал, паркінг тощо.

У випадку якщо підвал відсутній або зачинений, зайдіть до сусідів на першому поверсі. **Є правило: що нижче спустишся, то безпечніше.** Зазвичай снаряди, ракети влучають у верхні поверхи.



ЯКЩО АРТОБСТРІЛ ЗАСТАВ У БУДИНКУ ЗНЕНАЦЬКА І НЕ ЛИШИЛОСЯ ЧАСУ ЗРЕАГУВАТИ:

-  заздалегідь **знайдіть найбільш внутрішню кімнату**, чим більше бетону навколо, тим краще (знайти несучі стіни), якщо всі кімнати зовнішні – вийти на сходову площадку;
-  **у жодному разі не знаходитися навпроти вікон!** якщо відомо, з якого боку ведеться обстріл, то оберіть найвіддаленішу кімнату з протилежного боку;
-  у тому місці, що буде вибрано, **сядьте на підлогу біля стіни – що нижче людина перебуває під час попадання снаряда, то більше шансів, що її не зачепить осколком.** Знову ж, не навпроти вікон. Вікна можна обладнати диванними подушками (великими, щільними, але краще мішками з піском), закрити масивними меблями, але не порожніми (набити мішками з піском або речами, але щільно). Це краще, ніж незахищені вікна і скло.

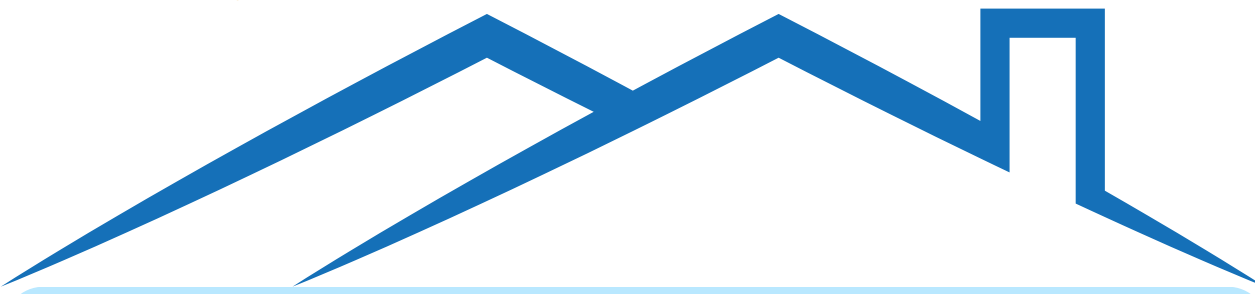
Найчастіше уламки потрапляють у приміщення через вікна. Якщо є можливість, завчасно заклейте скло вікон скотчем або забарикадуйте шафами – це врятує від осколків скла. Якщо обстріли постійні, необхідно завчасно забарикадувати вікна мішками з піском, важкими меблями, речами.

УВАГА! У жодному разі не можна вибігати з будинків на вулицю, користуватися ліфтом.

ЯКЩО ОБСТРІЛ ЗАСТАВ У ТРАНСПОРТІ:

-  **попросіть водія зупинити транспортний засіб; вийдіть з транспортного засобу та відбіжіть від дороги в напрямку від багатоповерхівок і промислових об'єктів, ляжте на землю та закрийте голову руками.**
-  Якщо вибухи застали в дорозі на власному автомобілі – не розраховуйте, що на авто можна швидко втекти від обстрілу. **Необхідно зупинитися, вийти з автомобіля та відбігти якомога далі від дороги.**

УКРИТИСЯ ПІД ЧАС АРТИЛЕРІЙСЬКОГО ОБСТРІЛУ МОЖНА:

- 
- в обладнаному бомбосховищі
 - у підземному переході, паркінгу
 - у будь-якій канаві, траншеї, ямі
 - у трубі водостоку під дорогою
 - уздовж високого бордюру чи підмурку паркану
 - у підвалі під капітальними будинками старої забудови
 - в оглядовій ямі гаража, станції технічного обслуговування
 - у каналізаційних люках
 - у вирвах, що залишилися від попередніх обстрілів

ПОВЕДІНКА В НАТОВПІ ПІД ЧАС ОБСТРІЛІВ, РАКЕТНОГО УДАРУ:

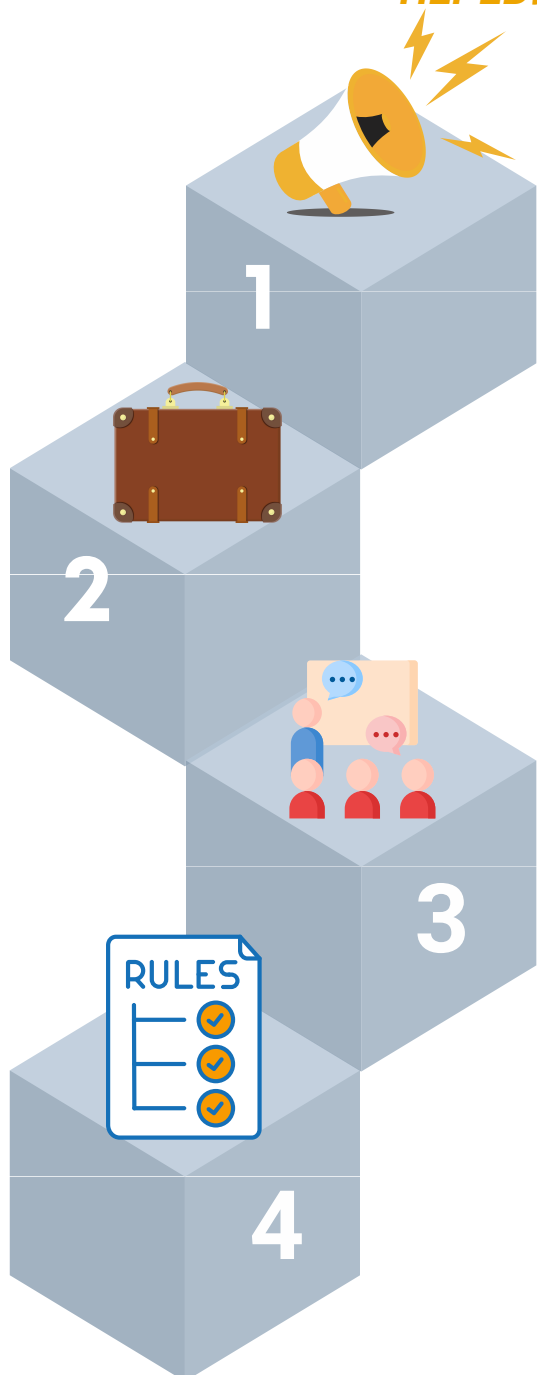
Не наближайтеся до вітрин, стін, скляних дверей, до яких вас можуть притиснути. Якщо натовп захопив — не чиніть йому опору. Потрібно глибоко вдихнути, зігнути руки в ліктях, підняти їх, щоб захистити грудну клітку. Не тримайте руки в кишенях, не чіпляйтеся ні за що руками, бо їх можуть зламати. Якщо є можливість, застебніть одяг. Високі підбори можуть коштувати життя так само, як і розв'язані шнурки. Потрапивши в натовп, необхідно якнайшвидше зняти прикраси, шарф, краватку, викинути сумку, парасольку тощо. Якщо щось упало, у жодному разі не намагайтеся підняти, бо життя найдорожче.

Головне завдання в натовпі — не впасти. Якщо збили з ніг і ви впали на землю, треба спробувати згорнутися клубком і захистити голову руками, прикриваючи потилицю. За будь-якої можливості потрібно спробувати встати на ноги.

Сьогодні, коли ми живемо у стані війни, тисячі людей по всій Україні змушені ховатися в укриттях, аби зберегти свої життя та життя своїх рідних і близьких. Тут можна знайти трішки більше інформації про правила поведінки під час перебування в укриттях, види укриттів та інше.



НАГАДУЄМО ВАМ ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС ПЕРЕБУВАННЯ В УКРИТТЯХ



ПРОЙДІТЬ В УКРИТТЯ

після оголошення сигналу про тривогу. Повідомте про небезпеку рідних, сусідів, колег по роботі. Допоможіть дітям і людям старшого віку під час руху. Покидаючи своє помешкання вимкніть електроживлення, перекрийте газ і воду.

ВІЗЬМІТЬ ТРИВОЖНУ ВАЛІЗУ

з кількогадинним запасом продуктів і води, речами першої необхідності, речами для сну (підстилки, невеликі подушки, туристичні килимки, спальні мішки тощо) та засобами індивідуального захисту. Також варто взяти особисті документи. Не беріть до укриття громіздкі речі, речі із сильним, різким запахом і легкозаймисті речовини.

ДОТРИМУЙТЕСЬ ПОРЯДКУ

Заходьте до укриття організовано, без паніки. Людей із дітьми варто розмістити в окремому місці. Дітей, людей старшого віку й людей з поганим самопочуттям варто розмістити біля огорожувальних конструкцій і ближче до повітроводів. Якщо місць для лежання мало, потрібно організувати графік відпочинку.

ПОВАЖАЙТЕ ПРАВИЛА

Під час перебування в укритті заборонено:

- без дозволу пересувати предмети;
- намагатися самовільно включати (виключати) агрегати спеціального обладнання;
- шуміти;
- курити;
- розпалювати відкритий вогонь.



ЗАЛИШАЙТЕСЯ В УКРИТТІ

Покидати укриття можна з дозволу відповідальної особи після отримання сигналу, або в разі аварійного стану, що створює загрозу життю і здоров'ю громадян (наприклад, якщо там сталася пожежа, підвищено концентрацію шкідливих газів, закінчується повітря тощо). Якщо основні виходи не можна використовувати, евакуація відбувається через аварійні виходи.

ДОПОМОЖІТЬ ІНШИМ

Евакуацію з укриття потрібно виконувати в такій послідовності: спочатку на поверхню виходить декілька людей для того, щоб надати допомогу тим, хто не може вийти самостійно, а потім евакуюються потерпілі, люди старшого віку, діти, а після них усі інші.

ЯКЩО Є ГЕРМЕТИЧНІ ДВЕРІ

Якщо укриття обладнане спеціальними захисними герметичними дверима, їх закривають після спеціального сигналу (або як тільки укриття заповниться), і відкрити їх можна буде лише після того, як мине небезпека.

ПАМ'ЯТАЙТЕ ПРО ЧИСТОТУ

Заповнене людьми укриття необхідно двічі на день прибирати з використанням засобів дезінфекції.

ВИДИ УКРИТТІВ

В якості укриття можна використовувати:

- спеціально обладнані бомбосховища із системою вентиляції й наявністю двох (і більше) виходів на поверхню;
- підземні переходи;
- станції метро;
- паркінги.

Не можна використовувати для укриття: під'їзди будинків, місця під технікою (вантажівкою, автобусом), не підготовлені для укриття підвали, укриття, що розташовані ближче 30-50 метрів від багатоповерхових будівель, проходи між штабелями, контейнерами, будівельними матеріалами.

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ЗАГРОЗИ ОБВАЛУ БУДІВЛІ, ТА АЛГОРИТМ ДІЙ, ЯКЩО ОПИНИЛИСЯ ПІД ЗАВАЛАМИ

У випадку якщо ви почули сильний вибух і перебуваєте у будівлі або відчули, що будівля втрачає стійкість, деформується — скоріше за все починається обвал будинку або якихось його частин. У такому випадку Міністерство охорони здоров'я рекомендує дотримуватись таких кроків:

ЯКЩО ЩЕ Є МОЖЛИВІСТЬ ЗАЛИШИТИ БУДІВЛЮ:

- 
- **Тікати потрібно якнайшвидше.** За можливості захопити гроші та документи (зібраний заздалегідь рюкзак);
 - **Виходити з будинку сходами,** не використовуючи ліфт;
 - **Дорогою до виходу голосно повідомити сусідів** та інших людей, що перебувають у будівлі, про загрозу обвалу;
 - Намагатися **не створювати тисняву** у дверях під час евакуації;
 - На вулиці **відійти на безпечну відстань** від будівлі; Зупиняйте тих, хто збирається стрибнути з балконів чи вікон.



ЯКЩО МОЖЛИВОСТІ ЗАЛИШИТИ БУДІВЛЮ НЕМАЄ:



- Потрібно знайти найбільш вигідну позицію: це можуть бути отвори дверей, кути (якщо в куті стоїть стіл, можна сховатися під ним), місце під балками, каркасами;
- Тримайтесь якомога далі від вікон, не виходьте на балкон;
- За можливості перекрийте воду, газ, вимкніть електрику.

Якщо внаслідок атаки ворог поцілив у ваш житловий будинок і ви опинилися під завалами намагайтеся слідувати наступним порадам ДСНС:

1. У першу чергу пам'ятайте, що до місця події вже прямують всі екстрені служби;
2. Кличте на допомогу, **намагайтеся кричати, подавати сигнали** ліхтариком від мобільного телефону або ж просто шматком тканини, стукайте по батареях, трубах. Важливо: ні в якому разі **не використовуйте сірники чи запальнички** — це може призвести до вибуху;
3. Рятувальники час від часу зупиняють всі роботи й влаштовують «хвилину тиші» аби почути людей, які опинилися під завалами. У цей час слід якомога голосніше кричати та подавати сигнали, щоб вас почули й помітили;
4. Якщо поряд є мобільний телефон та зв'язок, **зателефонуйте рідним або на номер 101** і повідомте, де перебуваєте;
5. Якщо вас помітили, пам'ятайте, що потрібен час, щоб вас визволити, тож **спробуйте заспокоїтися і чекати на допомогу**;
6. Якщо вас ніхто не чує, спершу **оцініть обстановку навколо** (чим вас притиснуло, що ви бачите перед собою, чи є поряд ще хтось);

7. **Спробуйте обережно вивільнити руки та ноги.** Якщо частину тіла притиснуло уламком і звільнити її неможливо, одразу розпочніть масажувати ділянку тіла вище затиснутої. Це потрібно, щоб підтримати циркуляцію крові та врятувати кінцівку;

8. Вкрай важливо не зрушити перекриття чи балки, на яких все тримається. Тому **не намагайтеся самотужки розбирати завали** довкола себе;

9. Якщо вам вдалося вибратися, огляньте себе на наявність травм та ран. За можливості **надайте собі та іншим першу домедичну допомогу** (затампонуйте кровотечу, де можливо перев'яжіть шматком тканини);

10. Якщо розумієте, що немає сил і можливості вибратися самотужки, **продовжуйте кликати на допомогу** та чекати на рятувальників;

11. В очікуванні порятунку намагайтеся не отримати переохолодження (якщо поряд є якийсь одяг — спробуйте загорнутися в нього).



*І найголовніше — **аби мінімізувати шанси опинитися під завалами, закликаємо не ігнорувати сигнал «Повітряна тривога» та слідувати в укриття.** У разі його відсутності пам'ятайте про правило двох стін, що може врятувати ваше життя у випадку пошкодження будинку.*

ТАКОЖ НАГАДУЄМО ТЕЛЕФОНИ РЯТУВАЛЬНИХ ТА АВАРІЙНИХ СЛУЖБ:



- **112** — Єдиний номер виклику всіх служб екстреної допомоги (диспетчер викличе бригаду потрібної служби)
- **101** — Пожежна служба
- **102** — Поліція
- **103** — Швидка медична допомога

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ПАДІННЯ УЛАМКІВ І ШМАТКІВ РАКЕТ

Ще однією небезпекою, яку несуть собою бойові дії на території України є падіння уламків і шматків ракет, дронів та іншої зброї ворога. Падіння уламків спричиняють великі руйнування, смерть або ушкодження великої кількості людей.

ОСНОВНІ ПРАВИЛА, ЩО РОБИТИ, ЯКЩО СТАЛИ СВІДКАМИ ПАДІННЯ, АБО ЗНАЙШЛИ УЛАМКИ:



1. Знайдені уламки ворожих ракет чи безпілотників в жодному разі **не можна переміщувати**, а також розміщувати будь-де їхні фотографії, навіть якщо ці уламки впали на ваші домівки.
2. Слід повідомити про факт падіння або знахідку рятувальників «101», поліцію «102» та дочекатись їхнього приїзду.
3. **Відійти від цього місця** якомога далі та повідомити про небезпеку тих, хто поряд.

ЯК ОТРИМАТИ КОМПЕНСАЦІЮ ЗА ПОШКОДЖЕНЕ ЧИ ЗРУЙНОВАНЕ ЖИТЛО



АЛГОРИТМИ ДІЙ У РАЗІ РАДІАЦІЙНОЇ АВАРІЇ

Постійний ядерний шантаж з боку росії примушує українців чітко усвідомлювати алгоритми дій у разі радіаційної аварії.

Якщо у вашій місцевості трапиться радіаційна надзвичайна ситуація, вам **необхідно залишатися в приміщенні або негайно зайти до нього, якщо ви перебуваєте на вулиці**. Це найбезпечніша дія, яку ви можете зробити.

ЗАЙДІТЬ В БУДІВЛЮ



- Зайдіть в укриття, підвал або в середину будівлі. Радіоактивний матеріал осідає на зовнішній стороні будівель, тому найкраще триматися якомога далі від стін і даху будівлі.
- Заберіть всередину домашніх тварин.
- Закрийте та заблокуйте всі вікна та двері в приміщенні.
- Стежте за повідомленнями від рятувальників ДСНС, поліції, місцевої влади.

ЗНЕЗАРАЗЬТЕ СЕБЕ

- **Зніміть верхній шар одягу.** Так ви позбудетеся до 90% радіоактивного матеріалу. Робіть це обережно, аби не розтрусити радіоактивний пил. Помістіть одяг у пластиковий пакет або герметичний контейнер.
- **Помийтесь.** Якщо така можливість є, прийміть душ з милом, голову помийте шампунем. Не використовуйте кондиționери для волосся, оскільки вони можуть закріпити радіоактивний матеріал на вашому волоссі. Не тріть і не подряпайте шкіру, аби радіоактивний матеріал не потрапив у відкриті рани.
- **Якщо можливості прийняти душ немає,** вимийте з милом під проточною водою руки, обличчя та відкриті частини вашого тіла. Якщо доступу до води немає, скористайтеся вологими серветками, вологою тканиною. Зверніть особливу увагу на ваші руки й обличчя протріть повіки, вії, вуха.
- **Одягніть чистий одяг.**
- **Допоможіть вашим рідним і близьким зробити це.**

БЕЗПЕКА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТА ПИТНОЇ ВОДИ В РАДІАЦІЙНІЙ НАДЗВИЧАЙНІЙ СИТУАЦІЇ

БЕЗПЕКА ПРОДУКТІВ



Безпечною є їжа з герметичних контейнерів (консерви, банки, пляшки, коробки тощо). Також та, яка зберігалася у холодильнику або морозильній камері.

- Перед відкриттям протріть харчові контейнери вологою тканиною або чистим рушником. Протріть кухонне приладдя вологою тканиною або чистим рушником.
- Використану тканину чи рушник покладіть у поліетиленовий пакет або герметичний контейнер і залиште у недоступному місці, подалі від людей і тварин.

БЕЗПЕКА КОРМУ ДЛЯ ДОМАШНІХ ТВАРИН



Так само, як і їжа людей, корм для домашніх тварин у герметичних контейнерах (консерви, банки, пляшки, коробки тощо) буде безпечним для їжі.

- Витріть миски і килимки для домашніх тварин вологою тканиною або рушником.
- Використану тканину чи рушник покладіть у поліетиленовий пакет або герметичний контейнер і залиште у недоступному місці, подалі від людей і тварин.

БЕЗПЕКА ВОДИ



Допоки рятувальники чи влада не повідомляють про безпеку водопровідної води, доти лише вода в пляшках залишатиметься не забрудненою. Упаковка захищає рідину всередині від радіоактивних речовин.

БЕЗПЕКА ВОДИ

Кип'ятіння водопровідної води НЕ позбавляє від радіоактивних речовин. Тож майте запас води у пляшках чи інших герметичних контейнерах. Напої у холодильнику теж безпечні для вживання.

Вода в інших ємностях у вашому домі, таких як **унітаз або водонагрівач**, не буде містити радіоактивних речовин.

Навіть якщо водопровідна вода забруднена, ви все одно можете використовувати її для знезараження. Будь-який радіоактивний матеріал, який потрапляє в поверхневі або підземні води, буде розбавлятися водою до дуже низького рівня і буде безпечним для миття шкіри, волосся та одягу.

ЩО РОБИТИ У РАЗІ ХІМІЧНОГО УРАЖЕННЯ?

ЯК ВИЯВИТИ ОЗНАКИ ОТРУЧЕННЯ

утруднене дихання

виділення мокротиння

загальна слабкість

головний біль

запаморочення

почервоніння й запалення очей

кашель

відчуття сухості в горлі



Хімічні сполуки, можуть подразнювати очі, слизові оболонки, шкіру та дихальні шляхи, може виникати утруднення дихання. При подразненні слизової оболонки очей — почервоніння, запалення, набряклість, помутніння рогівки, ураження райдужної оболонки очей.

Хімічне забруднення також може ускладнити хронічні захворювання легенів, такі як астма та емфізема.

ЯК ЗАХИСТИТИСЯ?

В ПРИМІЩЕННЯХ:



- провести герметизацію приміщення: щільно закрити вікна і двері, димоходи, вентиляційні люки;
- вхідні двері «зашторити», використовуючи будь-яку щільну тканину;
- заклеїти щілини у вікнах і стиках рам плівкою, лейкопластиром;
- при появі запаху використовувати засоби захисту органів дихання - можна використати ватно-марлеву пов'язку змочену 2%-м розчином питної соди.

ПОЗА ПРИМІЩЕННЯМ:

- при необхідності (наявність запаху) захистити органи дихання засобами індивідуального захисту;
- не перебувати в понижених ділянках місцевості - долинах, ярах, тощо;
- не перебувати довго в підвалах і в напівпідвальних приміщеннях;
- намагатись знаходитись на підвищеннях;
- слідкувати за напрямком вітру.



При ускладнені ситуації (при зміні напрямку вітру) визначити маршрут виходу із зони потенційної хімічної небезпеки (виходити в сторону, перпендикулярну напрямку вітру) та якнайшвидше покинути цю зону.

При сприятливій зміні вітру після виходу із зони забруднення або отриманні сигналу про закінчення хімічної небезпеки:

- відкрити вікна і двері, провітрити приміщення;
- змінити верхній одяг;
- прийняти душ або вимити відкриті частини тіла з милом;
- виключити будь-які фізичні навантаження;
- продукти харчування (овочі та фрукти) промити слабким (2%) мильно-содовим розчином.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

Як врятуватись від «брудної бомби», застосування ядерної зброї чи аварії на АЕС



Більше про те як підготуватися до надзвичайної ситуації: як підготувати оселю, як підготувати запаси їжі та води, як поводити себе у разі підтоплення, та інші поради



Тут можна знайти більше інформації про мінну безпеку (види та типи мін, про місця підвищеного ризику мінування, а також алгоритми дій, якщо хтось постраждав від міни. [Інтерактивна мапа територій, які потенційно можуть бути забруднені вибухонебезпечними предметами від ДСНС](#)



Мільйони українців змушені покинути домівки та переїхати на більш безпечні території або виїхати за кордон. **Тут можна знайти інструкції щодо евакуації, швидкого та безпечного пересування, а також організації проживання у прихистках**



Цифрова безпека не менш важлива ніж фізична. **Тут можна знайти більше інформації про те як захистити свої дані в соцмережах, як налаштувати месенджери так, аби ваше листування залишалось особистим, як приховати секретні дані та як навчити кібербезпеки ваших дітей**



Тут можна знайти більше інформації про психологічну підтримку під час війни



РОЗДІЛ 3.

ГОЛОВНІ БЕЗПЕКОВІ РОЛІ В ГРОМАДІ

Насамкінець хочемо нагадати безпекові ролі в громаді:

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:

- розробляють безпекові стратегії громад;
- ухвалюють рішення щодо реалізації програм безпеки;
- здійснюють матеріально-технічне забезпечення (у тому числі, безпекове).

ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ

Я — ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ОФІЦЕР ГРОМАДИ

- забезпечую порядок і безпеку у громаді;
- проводжу профілактичну роботу;
- допомагаю у вирішенні конфліктних ситуацій;
- контролюю дотримання правил і закону;
- борюсь зі злочинністю.



Я — ДІЛЬНИЧИЙ

- реагую на звернення громадян про кримінальні та адмінпорушення;
- вживаю заходів для припинення насильства в сім'ях;
- забезпечую публічну безпеку;
- протидію злочинності;
- взаємодію з громадськістю та місцевою владою.



Я — РЯТУВАЛЬНИК

- ліквідую надзвичайні ситуації;
- здійснюю гасіння пожеж;
- забезпечую пожежну та техногенну безпеку;
- здійснюю рятувальні роботи;
- виявляю постраждалих;
- виявляю і знешкоджую вибухонебезпечні предмети.



Національна поліція України здійснює захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства; протидія злочинності, охорона громадського порядку, власності і забезпечення громадської безпеки.

Структура Національної поліції України:

- **Кримінальна поліція** (у тому числі карний розшук і кіберполіція)
- **Патрульна поліція**
- **Органи досудового розслідування** (слідчі управління)
- **Поліція охорони**
- **Спеціальна поліція** (патрульна служба поліції особливого призначення)
- **Поліція особливого призначення** (спецпідрозділи КОРД і ППОП ГУНП)

Поліцейський офіцер громади — це офіцер Національної поліції України, який живе та працює у певній територіальній громаді. Його головні завдання — забезпечувати порядок і запобігати правопорушенням і злочинам у межах своєї територіальної громади.

Дільничний офіцер поліції — посадова особа, яка представляє Національну поліцію на визначеній території (поліцейській дільниці). Діяльність дільничних спрямована на забезпечення публічного порядку, протидію злочинності та формування правосвідомості громадян шляхом постійної взаємодії з громадськістю та місцевими органами.



Державна служба України з надзвичайних ситуацій (ДСНС)

— здійснює захист населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідацію надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежну та техногенну безпеку, діяльність аварійно-рятувальних служб, профілактику травматизму невиробничого характеру, а також гідрометеорологічної діяльності.

МЕДИЧНІ ЗАКЛАДИ

розташовані на території громади здійснюють функції охорони життя та здоров'я мешканців та мешканок громади.

Це можуть бути:

- медичні амбулаторії загальної практики сімейної медицини;
- фельдшерські пункти;
- мобільні клініки;
- комунальні центри медико-санітарної медицини;
- приватні медичні заклади;
- та інші установи.



ЦЕНТРИ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ:

- консультування громадян, які стикнулися з порушенням їхніх прав;
- надання правової допомоги.



ГРОМАДСЬКІ ОБ'ЄДНАННЯ (ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА):

- сприяють в реалізації безпекових програм;
- залучають додаткове фінансування на безпеку в громадах;
- налагоджують діалог між громадянами, органами місцевого самоврядування.

РОЗДІЛ 4.

ІСТОРІЇ УСПІХУ ПОРАДНИКІВ БЕЗПЕКИ З РІЗНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

НЕРУБАЙСЬКА ГРОМАДА: «ПОРАДНИК БЕЗПЕКИ — КЛЮЧ ДО БЕЗПЕКОВОЇ ОБІЗНАНОСТІ»

У Нерубайській сільській раді завдяки впровадженню «ПоРадника безпеки» було досягнуто значних успіхів у підвищенні безпеки та готовності громади до надзвичайних ситуацій. Представники органів місцевого самоврядування, зокрема відділ молоді та спорту, ініціювали використання «ПоРадника» як основного інструмента для проведення інформаційних кампаній серед тренерів та учасників спортивних секцій.

Протягом трьох місяців було проведено 6 навчальних заходів, у яких взяли участь 10 тренерів спортивних секцій. На основі інформаційних матеріалів «ПоРадника безпеки для мешканців Нерубайської громади» вони організували інформаційні години про безпеку для учасників спортивних секцій.

Таким чином, «ПоРадник безпеки» сприяв формуванню культури безпеки серед молоді та підвищенню готовності до кризових ситуацій. Цей приклад демонструє, як «ПоРадник безпеки» може бути ефективним інструментом для підвищення безпеки в громаді, забезпечуючи тренерів необхідними знаннями та навичками для навчання своїх підопічних у випадках надзвичайних ситуацій.



СТОРОЖИНЕЦЬКА ГРОМАДА: ІНТЕГРАЦІЯ «ПОРАДНИКА БЕЗПЕКИ» В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Під час презентації «ПоРадника безпеки» педагоги Сторожинецького лісового фахового коледжу проявили зацікавленість у напрацьованих командою матеріалах і запропонували використовувати їх у виховних годинах з питань цивільної безпеки для учнів та студентів громади. Друковані примірники «ПоРадника» були направлені до 5 освітніх закладів для ширшого охоплення.

Крім того, у рамках проекту були розроблені безпекові інформаційні таблички «Подбай про свою безпеку», які містили номери екстрених служб, корисні посилання та рекомендації щодо захисту цивільної, правової, цифрової безпеки й ментального здоров'я. Ці матеріали привернули увагу представників Сторожинецької міської ради, які запропонували за кошти з бюджету громади виготовити більший тираж (понад 50 одиниць) табличок для розміщення в усіх освітніх закладах (4 шкіл і 1 коледж) та громадських місцях громади.

Якісні показники включають зростання обізнаності мешканців про правила безпеки, що підтверджується опитуваннями, проведеними за ініціативи представників освітніх закладів, в яких 80% учасників зазначили, що отримана інформація була корисною, а 70% висловили готовність дотримуватись рекомендованих заходів безпеки. Це рішення допомагає підтримувати постійну поінформованість мешканців про правила безпеки та підвищує загальний рівень безпеки у громаді.

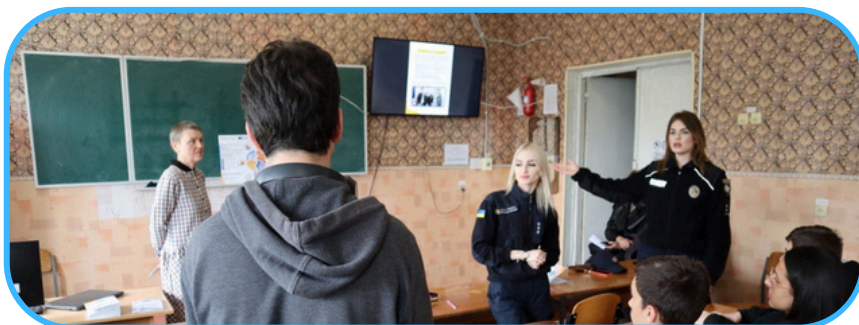
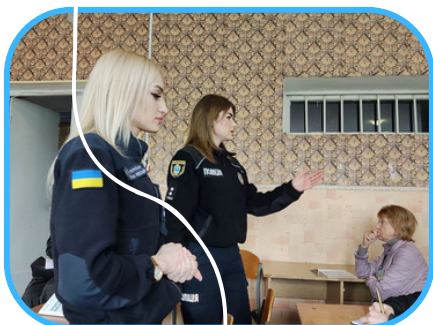


ПЕРВОМАЙСЬКА ГРОМАДА: ВПЛИВ «ПОРАДНИКА БЕЗПЕКИ»: ІНІЦІАТИВА СТУДЕНТСЬКОЇ РАДИ

Студентська рада Первомайського фахового коледжу кораблебудування ім. Адмірала Макарова після презентації «ПоРадника безпеки для мешканців Первомайської громади» ініціювала звернення до органів поліції та місцевого самоврядування щодо врегулювання питання безпечного переміщення вулицями громади користувачів електросамокатів. У результаті для аналізу ситуації та розробки пропозицій була створена робоча група, до складу якої увійшли представники поліції, ОМС та студентської ради.

Протягом місяця в різних закладах громади були організовані зустрічі для мешканців, на яких представники робочої групи пояснювали правила користування електросамокатами, їх використання та наслідки при порушенні правил дорожнього руху.

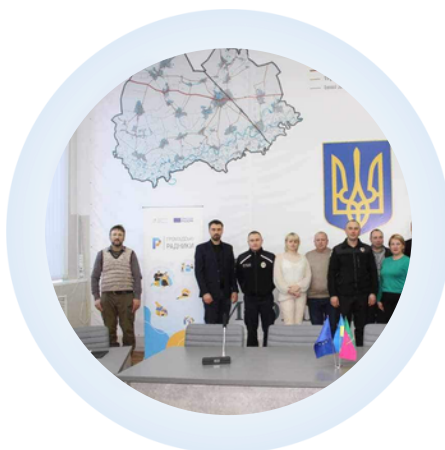
Також студенти організували безпекові зустрічі у школах міста, під час яких демонстрували відеоролик «Безпекові ролі в громаді» та навчали за допомогою «ПоРадника безпеки», як діяти у різних небезпечних ситуаціях.



ВИСНОВКИ

«ПоРадник безпеки для мешканців громад» – зрозумілий та практичний інструмент, який не лише описує алгоритми дій у небезпечних ситуаціях, але й надає рекомендації щодо адаптації «ПоРадника» до безпекових потреб кожної громади. Особлива увага приділяється опису безпекових ролей, які існують у громади. Цей підхід дозволяє не тільки підвищити рівень обізнаності населення, але й заохочує активну участь мешканців у забезпеченні безпеки на місцевому рівні.

Завдяки «ПоРаднику» громади отримають не тільки знання, але й інструменти для створення безпечного середовища, що стане основою для розвитку відповідальної та свідомої спільноти. Впровадження цього посібника в повсякденну практику стане важливим кроком у напрямку підвищення загального рівня безпеки та готовності мешканців до реагування на надзвичайні ситуації



Цей посібник підготовлений ГО «Асоціація громадських радників України» за підтримки Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ – Україна. Думки, висновки та рекомендації, викладені в посібнику, належать його авторам і не обов'язково відображають погляди Фонду ім. Гайнріха Бьоля, Бюро Київ – Україна та уряду Німеччини.

Громадська організація «Асоціація громадських радників України» (АГРУ) — це добровільне об'єднання громадських радників і радниць (параюристів) з усієї України.

Місія організації — розвиток України як правової держави та втілення демократичних змін у громадах через розбудову спроможної спільноти громадських радників.

На сьогоднішній день АГРУ об'єднує понад 200 громадських радників і радниць, які є промінчиками правопросвітництва в своїх громадах і здатні надавати першу правову допомогу (інформацію), необхідну людині для вирішення її проблемної ситуації. Детальніше ознайомитись з діяльністю АГРУ можна за посиланнями.



[FACEBOOK](#)



[WEBSITE](#)

Фонд імені Гайнріха Бюлля — це неурядова ресурсна організація, яка популяризує демократичний порядок денний та змінює публічний дискурс з метою зеленого демократичного розвитку.

Фонд є частиною Зеленого політичного руху Німеччини і ЄС. У Німеччині Фонд працює з 1997 року і з часом розширив мережу до 32 регіональних представництв у 60 країнах світу на чотирьох континентах.

Фонд названо ім'ям письменника, Нобелівського лауреата Гайнріха Бюлля, який сповідував близькі нам принципи — захист свободи, громадянську активність і толерантність.



[FACEBOOK](#)



[WEBSITE](#)



ГРОМАДСЬКІ
РАДНИКИ



HEINRICH BÖLL STIFTUNG

КИЇВ
Україна

